UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

L. Celij Lacta[n]tij Firmiani christiano[rum] eloquentissimi de opificio dei vel formatione hominis liber

Lactantius, Lucius Caecilius Firmianus

Colonie, 1506

VD16 L 56

De me[m]bris co[n]ceptio[n]is. [et] ipsius [con]cept[us] physica r[ati]one.

urn:nbn:de:hbz:466:1-70248

Visual Library

in aluũ recepti. ⁊ cũ pot⁹ humore ꝯmixti. cũ iã calore ꝯcocti fuerĩt
eoꝝ ſuccus inenarrabili mõ ꝑ mẽbra diffuſus. irrigat vniuerſuꝫ cor
pus ⁊ vegetat Inteſtinoꝝ ꝗꝫ multiplices ſpire ac longitudo in ſe
cõuoluta. ⁊ vno tñ ſubſtricta vinculo. ꝙꝫ mirificũ dei opus ē. Nam
vbi maceratos ex ſe cibos alu⁹ emiſerit. paulatim ꝑ illos internoꝝ
anfract⁹ extrudũtur. vt ꝗcꝗd ipis ineſt ſucci. ꝗ corp⁹ aliꝰ. mẽbris oĩ
bus diuidat. Et tñ neꝗ forte obhereãt ac reſiſtãt. qđ fieri poterat ꝓ
pter ipoꝝ voluminũ flexiones in ſe ſepe redeũtes ⁊ fieri ſine ꝑnicie
nõ poterat Oppleuit ea intrinſecus craſſiore ſucco. vt purgamẽta
illa vẽtris ad exit⁹ ſuos facili⁹ ꝑ lubricũ niterent. Illa ꝗꝫ rõ ſubti
liſſima ē qđ veſica (cui⁹ vſum volucres nõ hñt) cũ ſit ab inteſtinis ſe
parata. nec vllã habeat fiſtulã. qua ex illis vrinaꝫ trahat. ꝯpletꝰ tñ ⁊
humore diſtẽditꝰ Id quõ fiat. nõ eſt difficile ꝑuidere Inteſtinoꝝ eñi
partes. ꝗ ab aluo cibũ potumꝗꝫ ſuſcipiũt. patẽtiores ſunt ꝙꝫ cetere
ſpirare. ⁊ multo tenuiores. he veſicã circũplectunꝰ ⁊ cõtinent Ad ꝗs
partes cũ potus ⁊ cibꝰ mixta ꝑuenerint. Fimũ ꝗdem craſſus fit ⁊
trãſmeat. Humor aũt oĩs ꝑ illã teneritudinẽ ꝑcolaꝰ. eũꝗꝫ veſica cu
ius eque tenuis ſubtiliſꝗꝫ mẽbrana eſt. abſorbet ⁊ colligit vt foras
qua natura exitũ patefecit. emittat

¶De mẽbris cõceptõis. ⁊ ipſius ꝯcept⁹ phyſica rõne. ¶Ca. xij

De vtero quoꝗꝫ ⁊ ꝯceptõe (qm̃ de iternis loꝗmur) dici ne
ceſſe eſt. ne ꝗd ꝑteriſſe videamur. Que quãꝗꝫ in opto la
tent. ſenſus tñ atꝗꝫ intelligẽtiã latere nõ pñt Uena in maribꝰ ꝗ ſe
mina ꝯtinet duplex eſt paulo interior. ꝙꝫ illud humoris obſceni re
ceptaculũ. Sicut eñi renes duo ſunt. itẽꝗꝫ teſtes. ita ⁊ vene ſemina
les due. in vna tñ cõpage coherẽtes. qđ videm⁹ in corporibꝰ aĩaliũ

cū interfecta patefiūt Sꝫ illa dexterioꝛ maſculinū ꝯtinēt ſemē. ſini/
ſterioꝛ femininū Et ideo in toto corꝑe ꝑs dextra maſculina eſt. ſini
ſtra ṽo feminina Ip̄m ſemē q̄dē aiūt ex oī corꝑe advenam genitalē
ꝯfluere ibiqꝫ ꝯcreſcere. ſꝫ h̄ hūana mens quomō fiat. nō pt̄ cōphēde
re. Itē in feminis vterus in duas ſe diuidit ꝑtes. q̄ in diuerſum dif
fuſe ac reflexe circūplicant̄. ſicut arietis cornua. Que pars in dextrā
retorquet̄. maſculina ē. q̄ in ſiniſtrā feminina. Cōceptū igit̄ Varro
⁊ Ariſtoteles ſic fieri arbitrant̄ Aiūt nō tm̄ maribꝰ ineſſe ſemē. veꝝ
etiā feminis. ⁊ inde plerūqꝫ matribꝰ ſil'es ꝓcreari. ſꝫ eaꝝ ſemē ſangui
nē eē purgatū Quid ſi recte cū virili miſtum ſit. vtraqꝫ cōcreta. ⁊ ſi
mul coagulata informari. Et ꝑmū q̄dē coꝛ hoīs cōfingi qꝛ in eo ſit
et vita hoīs ⁊ ſapiētia Deniqꝫ totū opus q̄dragesimo die ꝯſumari
Ex abortionibꝰ hec fortaſſe collecta ſunt. In auiū tm̄ fetibꝰ ꝑmum
oculos fingi dubiū nō eſt. qđ in ouis ſepe deꝑhēdimꝰ. vn̄ fieri non
poſſe arbitroꝛ quin fictio a capite ſumat exordiū Silitudines aūt
in corꝑibꝰ filioꝝ ſic fieri putāt. cū ſemina īter ſe ꝑmiſta coaleſcant. ſi
virile ſuꝑauerit. patri ſil'em ꝓuenire ſiue marē. ſeu feminā Si muli
ebre ꝑualuerit. ꝓgeniē cuiuſqꝫ ſexꝰ ad imaginē reſpōdere maternā
Id aūt ꝑualet e duobꝰ qđ fuerit vberiꝰ Alteꝝ eñi q̄dāmō amplectit̄
ac includit Hinc plerūqꝫ fieri ſolet vt vniꝰ tm̄ liniamēta ꝑtēdat Si
vero equa fuerit ex pari ſemēte ꝑmiſtio. figuras q̄qꝫ miſceri. vt ſobo
les illa cōis. aut neutrū referre videat̄. qꝛ totum ex altero nō hꝫ aut
vtrūqꝫ. qꝛ parem de ſingul' mutuata ē. Nā in corꝑibꝰ aīaliū videmꝰ
aut ꝯfundi parētū colores. ac fieri tercium neutri generātiū ſil'e. aut
vtriuſqꝫ ſic exprimi. vt diſcoloribꝰ mēbris ꝑ oē corpꝰ cōcors mixtu
ra variet̄. Diſpares q̄qꝫ nature hoc mō fieri putant̄. cū forte in leuā

vteri partē maſculine ſtirpis ſemē inciderit . marē q̇dē gigni opina
tio eſt Sed qꝛ ſit in feminina ꝑte cōceptus. aliq̇d in ſe habere femi
neū ſupra q̄ȝ decus virile patiat᷑. vel formā inſignē. vel nimiū cando
rē. vel coꝛꝑis lenitatē. vel artus delicatos. vel ſtaturā breuē. vel vocē
gracilē. vel animū imbecillū. vel ex his plura . Itē ſi partē in dexterā
ſemē feminini ſexus influxerit. feminā q̇dē ꝓcreari . ſȝ qm̄ in maſcu
lina parte cōcepta ſit habere in ſe aliq̇d virilitatis. vltra q̄ȝ ſexus rō
ꝑmittat. aut valida mēbra. aut imoderatā lōgitudinē. aut fuſcū co
lorē. aut hiſpidā faciē. aut vultū indecoꝝ. aut vocē robuſtam . aut
aīm audacē. aut ex his plura. Si vͦo maſculinū in dexterā. femini-
nū ī ſiniſtrā ꝑuenerit. vtroſqȝ fetꝰ recte ꝑuenire. vt ⁊ femininis ꝑ oīa
nature ſue decꝰ cōſtet. ⁊ maribꝫ tā mēte q̄ȝ coꝛꝑe robur virile ſeruetur
Illud vͦo ipm̄ q̄ȝ mirabile ꝯſtitutū deo. qđ ē ad ꝯſeruatōem generū
ſinguloꝝ duos ſexꝰ maris ac femine machinatꝰ ē. q̇bꝫ inter ſe ꝓ vo
luptatis illecebras copulatꝭ. ſucceſſiua ſoboles pareret᷑. ne oē genꝰ
viuētiū ꝯditio mortalitatꝭ extingueret᷑ . Sȝ plus roboris maribꝫ
attributū ē. q̄ facilꝰ ad patiētiā iugi marital' femine cogeret᷑ Uir ita
q̄ȝ noīatꝰ ē q̄ maioꝛ ī eo vis ē q̄ȝ in femina. ⁊ hinc vͥtus nomē acce-
pit Itē mulier vt Uarro interp̄tat᷑ a mollicie ē dicta imutata ⁊ detra
cta littoꝛa velut molier Cui ſuſcepto fetu cū partꝰ appꝛopinq̄re iā ce
pit. turgeſcētes iā māme dulcibꝫ ſuccis diſtēdūtur. ⁊ ad nutrimēta
naſcētis fontibꝫ lactis fecūdū pectꝰ exuberat Nec eīm decebat aliđ q̄ȝ
vt ſapiēs aīal a coꝛde alimoniā duceret Idqȝ ipm̄ ſolertiſſime ꝯpa-
tū ē. vt cādēs aut pinguis hūoꝛ teneritudinē noui coꝛꝑis irrigaret
donec ad capiēdos foꝛtioꝛes cibos. ⁊ dētibꝫ īſtruat᷑. ⁊ viribꝫ roboꝛe-
tur. ſed redeamus ad ꝓpoſitum vt cetera que ſuperſunt breuiter

explicemus.

¶Cõtra illos q̄ ꝑ voluptatē mēbris genitalibꝫ abutũtur. ⁊ ſub/
ditorum mēbrorum forma ¶Ca. xiij.

POterã nunc ego ipoꝝ q̄ꝗ genitaliũ mēbroꝝ mirificã rõ
nē tibi exponere. niſi me pudor ab hmõi ſermone reuoca
ret Itaqꝫ a nobis īdumēto verecũdie q̄ ſunt pudēda velēt. Qd' ad
hãc rē attinet. q̄ri ſatis eſt. hoïes ipios ac ꝓfanos ſummũ nefas ad
mittere. q̄ diuinũ ⁊ admirabile dei opus ad ꝓpagãdã ſucceſſionem
inexcogitabili rõne ꝓuiſum. ⁊ affectꝰ vel ad turpiſſimos queſtꝰ. vel
ad obſcene libidinis pudēda oꝑa ↄuertũt. vt iã nihil aliud re ſctiſ/
ſima petãt. q̄ʒ inanē ⁊ ſterilē voluptatē. Que reliq̄ corporis ꝑtes non
carēt rõne ac pulchritudine Conglobata ī nates caro q̄ʒ ſedēdi offi
cio apta. ⁊ eadē firmior q̄ʒ in ceteris mēbris. ne ꝑmēte corporis mole
oſſibꝫ cederet Itē feminũ deducta ⁊ latioribꝫ toris valida lõgitudo
q̄ facilꝰ onus corporis ſuſtineret. quã paulatim deficiētē in anguſtũ ge
nua determinãt. q̄rũ decētes nodi flexurã pedibꝫ ad gradiēdũ ſedē
dũqꝫ aptiſſimã ꝓbēt Itē crura nõ eq̄li mõ ducta. ne indecēs habitu
do deformaret pedes. ſʒ teretibꝫ ſuris clemēter extãtibꝫ ſenſimqꝫ te/
nuatis ⁊ firma ſtꝫ ⁊ ornata In plãtis ꝟo eadē q̄dē ſʒ tñ lõge diſpar
q̄ʒ in manibꝫ rõ ē. Que q̄m totꝰ oꝑis q̄ſi fundamēta ſunt. mirificꝰ
eas artifex nõ rotũda ſpecie. ne hõ ſtare non poſſet aut alijs ad ſtan
dũ pedibꝫ indigeret. ſicut quadrupes. ſed porrectiores longioreſqꝫ
formauit. vt ſtabile corpus efficerēt planicie ſua. Unde illis inditũ
nomē ē. digyti eque totidē quot in manibꝫ ſpēm magis q̄ʒ vſum ꝑfe
rentes. Ideoqꝫ ⁊ iuncti ⁊ breues. ⁊ gradatim cõpoſiti. Quoꝝ q̄ eſt
maximꝰ. q̄m illũ ſic in manu diſcerni a ceteris opꝰ nõ erat. ita ī ordi